

Бакалаврська спеціалізація «Соціологія урбанізації та глобалізації»

Спеціалізація «Соціологія урбанізації та глобалізації» формувалася за принципом забезпечення максимальної якості, інноваційності та міждисциплінарності навчального матеріалу. З цим пов'язаний підбір молодих викладачів із досвідом тривалого стажування в провідних університетах США та Європи. Зокрема серед викладачів спеціалізації четверо протягом останніх років стажувалися за кордоном: Олена Решетняк (2014–2015 н. р., Коледж Велслі, США), Тарас Цимбал (2013–2014 н. р., Каліфорнійський університет Санта-Барбари, США), і Юліан Брайчевський (2012–2013 н. р., Каліфорнійський університет Лос-Анджелеса, США) за Програмою академічних обмінів Фулбрайта та Алла Марченко (2015–2016 н. р., Нью-Йоркський університет) за Програмою дослідницьких стипендій імені Карнегі.

Програма бакалаврської спеціалізації «Соціологія урбанізації та глобалізації» спрямована насамперед на формування базових знань і практичних навичок пошуку та збору інформації, аналізу та презентації результатів дослідження соціально-політичних, соціально-культурних і соціально-економічних проблем, пов'язаних із процесами урбанізації та глобалізації, що є визначальними для сучасних суспільств.

Перелік навчальних дисциплін

1. [Соціологія простору](#) (Петренко-Лисак А.О., канд. соціол. наук, кафедра галузевої соціології)
2. [Соціологічні теорії міста й урбанізації](#) (Мороз Є.О., канд. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології)
3. [Соціологія глобалізації](#) (Цимбал Т.В., канд. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології)
4. [Соціологія міграції та соціальних переміщень](#) (Решетняк О.М., канд. соціол. наук, кафедра соціальних структур та соціальних відносин)
5. [Соціально-демографічний аналіз поселенської мережі](#) (Курило І.О., д-р. екон. наук, економічний факультет, кафедра статистики і демографії)
6. [Порівняльна соціологія Європи](#) (Бабенко С.С., канд. соціол. наук, кафедра соціальних структур та соціальних відносин)
7. [Методи дослідження міських спільнот](#) (Марченко А.М., канд. соціол. наук, кафедра методології та методів соціологічних досліджень)
8. [Географічний аналіз соціальних систем](#) (Брайчевський Ю.С., канд. географ. наук, географічний факультет, кафедра країнознавства та туризму)
9. [Соціокультурні дослідження публічного простору](#) (Малес Л.В., д-р. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології)
10. [Постмодерні теорії нової мобільності](#) (Соболевська М.О., д-р. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології)

Інформація про викладачів:

[Бабенко Світлана Сергіївна](#)

[Брайчевський Юліан Сергійович](#)

[Курило Ірина Олексіївна](#)

[Малес Людмила Володимирівна](#)

[Марченко Алла Михайлівна](#)

[Мороз Євгенія Олегівна](#)

[Петренко-Лисак Алла Олександрівна](#)

[Решетняк Олена Марківна](#)

[Соболевська Марина Олександрівна](#)

[Цимбал Тарас Володимирович](#)

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ	Семестровий та підсумковий контроль						Кредити	Години									
	Екзамени	Заліки	Проміжний контроль	Курсові проекти / роботи	Навчальні та виробничі практики	Державна атестація		ВСЬОГО	Навчальні заняття						Самостійна робота	Навчальні та виробничі практики	
									всього навчальних	з них:							
										лекції	лабораторні	практичні	семінарські	індивідуальні заняття			консультації
Спеціалізація «Соціологія урбанізації та глобалізації»																	
Соціологія простору	3						4	120	60	26		34				60	
Соціологічні теорії міста й урбанізації		3					4	120	60	26		34				60	
Соціологія глобалізації	4						4	120	60	26		34				60	
Соціологія міграції та соціальних переміщень		5					4	120	60	26		34				60	
Соціально-демографічний аналіз поселенської мережі	5						4	120	60	26		34				60	
Порівняльна соціологія Європи		5					4	120	60	26		34				60	
Методи дослідження міських спільнот	6						4	120	60	26		34				60	
Географічний аналіз соціальних систем		7					4	120	60	27		33				60	
Соціокультурні дослідження публічного простору		7					4	120	60	27		33				60	
Постмодерні теорії нової мобільності	8						4	120	60	27		33				60	
Всього	5	5	0	0	0	0	40	1200	600	263	0	337	0	0	0	600	0

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни СОЦІОЛОГІЯ ПРОСТОРУ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор – Петренко-Лисак Алла Олександрівна, канд. соціол. наук, кафедра галузевої соціології

D. Семестр – 3

E. Кількість кредитів – 4

F. Опис дисципліни

1. Короткий опис дисципліни

Дисципліна має проблемний характер, сприяє формуванню в професійній свідомості майбутніх соціологів уявлень щодо проблеми та практичності просторових концептів і метафор не тільки в соціологічній теорії, але й в практиках буденного життя.

2. Мета вивчення дисципліни

Актуалізація теми простору в соціологічній рефлексії, означення наукової перспективи використання просторових концептів в соціологічній евристиці та практичної перспективи роботи з простором в межах соціальних технологій.

3. Задачі вивчення дисципліни

- визначитись в предметному полі та основних поняттях соціології простору,
- зорієнтуватись в просторовій проблематиці,
- пізнати способи та технології конструювання соціального простору.

4. Можливості застосування отриманих навичок, знань, здібностей у майбутньому навчанні чи роботі

Окрім напрацювання базових навичок побудови сучасної фундаментальної соціологічної теорії – від критики класичних першоджерел, формулювання продуктивних постановок проблем до дослідження логічних характеристик теоретико-соціологічного знання в рамках проблематики простору, опанування знань з даної дисципліни сприятиме розумінню принципів конструювання соціального простору, що дозволить в майбутньому вирішувати практичні завдання управління соціальними процесами.

5. Результати навчання

Студент **знатиме:**

- поняття простору тіла, місця, міста, простору дії, відмінності між фізичним і соціальним просторами суспільства,
- основні теоретичні концепції, що експлікують поняття соціального простору, роль і значення просторових метафор в соціології, а також сутність просторових образів та уявлень та їхнього соціального значення,
- відмінності та діалектичні зв'язки між глобалізацією, регіоналізацією, локалізацією;

вмітиме:

- працювати з сучасною науковою літературою,
- критично опрацьовувати першоджерела,
- використовувати методи аналізу, порівняння та оцінки методологічної спроможності різних концепцій соціального простору.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ МІСТА Й УРБАНІЗАЦІЇ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор - Мороз Євгенія Олегівна, канд. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології

D. Семестр - 4

E. Кількість кредитів - 4

F. Опис дисципліни

1. *Короткий опис дисципліни.* Дисципліна спрямована на формування професійних навичок соціологічного аналізу щодо поглибленого розуміння змісту тенденцій розвитку сучасної соціологічної теорії, які визначаються посиленням уваги соціологів до дослідження урбанізаційних новітніх соціальних змін. Становлення даного вектору уваги сучасних соціологів розглядається в контексті історико-соціологічного огляду генези та розвитку соціологічних теорій міст з позицій представників різних парадигмальних орієнтацій.

2. *Мета вивчення дисципліни* – з опорою на першоджерела та результати соціологічних досліджень формування у студентів комплексу знань, пов'язаних з науковим розумінням витоків та змісту концептуальних стратегій соціологічного осмислення урбанізаційних процесів як важливого елементу розвитку суспільств на сучасному етапі.

3. *Задачі вивчення дисципліни:* 1) розвиток наукових уявлень про витоки, базові положення, понятійно-категоріальний апарат та основні пізнавальні суперечності класичних та сучасних соціологічних теорій міст та урбанізації; 2) освоєння способів та методів соціологічного дослідження міста як соціально-просторової спільності; 3) опанування соціологічних поглядів щодо специфіки проявів урбанізаційних процесів в різних соціальних просторах, пояснення причин їх пришвидшеного поширення в межах капіталістичного та сучасного типів суспільств, а також перспектив подальшого розвитку;

4. *Можливості застосування отриманих навичок, знань, здібностей у майбутньому навчанні чи роботі.* Знання та професійні вміння після завершення вивчення даної дисципліни сприятимуть аналітичному осмисленню функціонування міста, в тому числі що стосується його внутрішньої структури; взаємопов'язаності з суміжними процесами (індустріалізація та глобалізація) та складових частин (соціальна інфраструктура). Практична реалізація отриманих навичок може бути застосована при підготовці рекомендацій щодо планування міст, соціального управління та соціального прогнозування. Крім того, навички критичного мислення, аргументації власних думок в межах групової дискусії, аналізу першоджерел є корисними як у подальшому навчанні, так і в професійній самореалізації.

5. *Результати навчання*

Студент знатиме:

- причини включення міста до предметної сфери соціології та подальший розвиток даного вектору досліджень в класичних соціологічних теоріях;
- основи та принципи соціологічних теорій міст та урбанізації в різних парадигмальних перспективах,
- типології, ознаки, закономірності розвитку, внутрішню структуру міст, а також поняття урбанізації, міського способу життя, міської культури та ін..;

вмітиме:

- працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела;
- публічно виступати та аргументовано викладати та захищати власну позицію щодо суперечності деяких полярних поглядів теоретиків;
- використовувати методи аналізу, порівняння та оцінки змісту актуальних дискусій в сучасній соціології щодо визначення ролі міст у суспільному житті.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни СОЦІОЛОГІЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор – Цимбал Тарас Володимирович, канд. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології

D. Семестр – 4

E. Кількість кредитів – 4

F. Опис дисципліни

Короткий опис дисципліни.

Дисципліна спрямована на формування у студентів базового розуміння інноваційного характеру глобалізаційних процесів та їх наслідків для функціонування соціальних систем і методології проведення соціологічних досліджень. У рамках дисципліни пропонується огляд історичних витоків, рушійних сил, складності та багатовимірності глобалізації, а також породжених нею нових суб'єктів, ідеологічних дискусій, криз та можливостей.

Мета вивчення дисципліни – сформувати у студентів розуміння комплексності та багатоукладності сучасного світу крізь призму переплетення та нашарування глобальних і локальних чинників у кожному об'єкті дослідження, а також відповідні навички аналізу соціальних явищ і процесів з урахуванням їх глобальних взаємозв'язків.

Завдання вивчення дисципліни

- продемонструвати відмінність і взаємозв'язок економічної, політичної, соціальної та культурної глобалізації;
- сформувати розуміння емерджентних властивостей та інноваційних наслідків глобалізації, а також новітніх соціальних конфліктів, що розгортаються довкола них;
- розширити методологічний інструментарій шляхом формування навичок сприймати глобальність як аналітичну систему координат, у якій має здійснюватися збір, аналіз та інтерпретація соціологічних даних;
- сформувати світоглядне сприйняття сучасного глобального світу як взаємопов'язаного цілого та вміння критично розбирати ідеологічні претензії на цю цілісність.

11. *Можливості застосування отриманих навичок, знань, здібностей у майбутньому навчанні чи роботі:* Сформовані під час вивчення навчальної дисципліни знання та навички мають широке міждисциплінарне значення. Їх застосування в академічній сфері відкриває широкі можливості для перегляду історії, економічних, демографічних і соціальних процесів в Україні та розробки нових концепцій та моделей цих процесів. Методологічні навички, набуті студентами, розширяють їхні дослідницькі можливості при проведенні дипломних досліджень на рівні бакалаврату та магістратури, а також забезпечать сучасними концептуальними координатами для здійснення фундаментальних та прикладних досліджень під час професійної діяльності. Враховуючи актуальність дискурсу про глобалізацію в сучасному світі, студенти набудуть ліквідні на міжнародному рівні знання та вміння, які дозволять їм долучатися до актуальних світових академічних дискусій, володіти спільною мовою міжнародної науки про суспільство та орієнтуватися в ідеологічних позиціях, що склалися в цих дискусіях.

У результаті навчання студенти мають

ЗНАТИ:

- історичні передумови та закономірності перебігу глобалізаційних процесів;
- основні поняття глобальної соціології та її відмінність від національної соціології;
- провідні підходи до вивчення глобалізації та найвпливовіші глобальні ідеології;
- головні методологічні особливості дослідження об'єктів, які включені в глобальні взаємозв'язки.

ВМІТИ:

- ідентифікувати глобальні причинно-наслідкові зв'язки досліджуваного об'єкта;

- розпізнавати ознаки методологічного націоналізму в проведених соціологічних дослідженнях;
- розрізняти ідеологічні позиції в дискусіях про глобалізацію;
- передбачати реакцію прибічників різних ідеологічних позицій на процеси та події, що мають глобальне значення;
- застосовувати поняття глобальної соціології в описі соціальних проблем;
- розробляти проекти дослідження соціальних об'єктів, що включені в глобальні взаємозв'язки;
- критично оцінювати суспільно-політичний дискурс в Україні з погляду ширшого глобального контексту.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни СОЦІОЛОГІЯ МІГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПЕРЕМІЩЕНЬ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор – Решетняк Олена Марківна, канд. соціол. наук, кафедра соціальних структур і соціальних відносин

D. Семестр – 5

E. Кількість кредитів – 4

Опис дисципліни: Дисципліна спрямована на формування навичок соціологічного аналізу процесів соціальних переміщень в глобальному соціальному просторі. В межах даної дисципліни увага спрямована на формування комплексного аналізу соціально-просторової мобільності та міграції, включно з чинниками та наслідками, об'єктивними та суб'єктивними аспектами цих переміщень в контексті соціальних відносин відсилаючого та приймаючого соціумів.

Мета вивчення дисципліни – оволодіння теоретичною та практичною базою соціологічного аналізу соціальних переміщень, а саме: процесів мобільності, міграції, сегрегації та маргіналізації в сучасних суспільствах. Курс спрямований на ознайомлення з сучасними інструментами та методологією дослідження актуальних тенденції соціальних переміщень та формування аналітичних навичок вивчення різних форм соціальних переміщень в глобальному контексті та в Україні.

Завдання вивчення дисципліни:

1. Оволодіння понятійно-категоріальним апаратом та теоретичними засадами соціологічного аналізу соціальних переміщень та міграційних процесів в різних соціальних контекстах.
2. Ознайомлення з результатами емпіричних соціологічних досліджень та сучасними методами аналізу процесів соціальних переміщень.
3. Відпрацювання навичок вторинного аналізу даних та виявлення актуальних тенденції соціальних переміщень в Україні та світі.

Результати навчання:

1. Оволодіння основними поняттями, концептуальними засадами та принципами соціологічного дослідження соціальних переміщень та процесів міграції.
2. Знання основних методологічних принципів, класичних та сучасних теорій соціологічного вивчення соціальних переміщень.
3. Обізнаність з результатами вітчизняних та світових соціологічних досліджень процесів мобільності, міграції, сегрегації та маргіналізації в сучасних суспільствах.
4. Формування навичок оперування системою понять та застосування їх під час аналізу процесів соціальних переміщень та міграції.

Можливості застосування отриманих навичок, знань, здібностей у майбутньому навчанні чи роботі:

Даний курс спрямований на застосування теоретичних положень та концептуальних засад, а також коректного оперування основними поняттями в сфері аналізу процесів соціальних переміщень та міграції. Відпрацювання знань та навичок критичного аналізу першоджерел та публікацій, вторинного аналізу даних, що стосуються вивчення міграційних процесів та соціально-просторової мобільності в сучасному світі та Україні, набуття досвіду групової аналітичної роботи, формулювання гіпотез та дослідницьких проєктів за даної тематикою.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни ПОРІВНЯЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ ЄВРОПИ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор – Бабенко Світлана Сергіївна, канд. соціол. наук, кафедра соціальних структур і соціальних відносин

D. Семестр – 5

E. Кількість кредитів – 4

F. Опис дисципліни

Дисципліна спрямована на формування та відпрацювання професійних навичок соціологічного аналізу проблем та особливостей сучасних суспільств Європи: як концептуальних дебатів щодо шляхів трансформації сучасної Європи, так і вторинного аналізу даних порівняльних соціологічних досліджень сучасних процесів структурної та культурної трансформації європейських суспільств.

Мета вивчення дисципліни - з опорою на першоджерела, статистичні та соціологічні дані опанувати знанням про теоретичні і емпіричні соціологічні дослідження трансформаційних процесів та соціальних проблем у сучасних суспільствах Європи, більш докладне вивчення їх у порівняльній перспективі у межах процесів глобалізації та Євроінтеграції, співставлення цих процесів з тими, що відбуваються в Україні; а також опрацювати можливості застосування цих знань у подальшій дослідницькій і аналітичній роботі.

Завдання вивчення дисципліни

1. опанування концептуальними засадами та понятійним апаратом порівняльного соціологічного аналізу європейських суспільств
2. розширення професійних вмінь вторинного аналізу соціологічних та статистичних даних, роботи з базами даних європейських та світових порівняльних досліджень
3. оперування результатами міжнародних порівняльних досліджень для аргументації власних гіпотез та формулювання програми дослідження процесів трансформації українського суспільства в порівняльній перспективі

Результати навчання

1. знання теоретичних основ і принципів соціологічного дослідження процесів суспільних трансформацій в європейських суспільствах
2. знання особливостей проектів та результатів європейських порівняльних соціологічних досліджень
4. здатність аналізу актуальної проблематики сучасних дискусій та порівняльних соціологічних досліджень соціальних проблем (зокрема, старіння, молодіжного безробіття, трудової міграції, тероризму, міжетнічної та гендерної толерантності, зміни цінностей тощо) в суспільствах Європи
5. розвиток навичок формулювати та аргументувати власні позиції щодо однієї з проблем курсу на основі порівняльного аналізу даних щодо трансформаційних процесів у сучасному українському суспільстві та європейських суспільствах
6. вміння аналізу, інтерпретації і створення наукових текстів з даної тематики;
7. розширення вмінь групової дослідницької роботи в межах опрацювання одної з проблем трансформації сучасного українського суспільства в контексті європейських суспільств
8. вміння представляти свої ідеї, дискутувати, опонувати та працювати у групі.

Можливості застосування отриманих навичок, знань, здібностей у майбутньому навчанні чи роботі:

В межах даної дисципліни знання, вміння та навички роботи з теоретичним знанням, вторинного та первинного аналізу соціологічних даних отриманих із застосуванням порівняльної дослідницької методології, формулювання власних дослідницьких позицій та їх опрацювання в практичних завданнях сфокусовані на розвитку професійних навичок соціологічної роботи, розширення можливостей формулювання світоглядних перспектив із врахуванням порівняльного аналізу різноманітних соціокультурних контекстів європейських суспільств. Особистісні навички підбору та критичного аналізу публікацій, групової дослідницької роботи, вміння формулювати та аргументувати власні позиції є корисними як в подальшому навчанні так й майбутній професійній реалізації.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

- A.** Назва дисципліни СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОСЕЛЕНСЬКОЇ МЕРЕЖІ
B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації
C. Лектор – Курило Ірина Олексіївна, д-р. екон. наук, економічний факультет
D. Семестр – 5
E. Кількість кредитів – 4
F. Опис дисципліни

Короткий опис дисципліни.

Дисципліна передбачає розгляд процесів урбанізації та глобалізації у соціально-демографічному контексті й спрямована на формування у майбутніх соціологів уявлень про соціально-демографічні особливості різних поселенських структур та їх фактори, на відпрацювання навичок дослідження відтворення населення різних типів міст, а також порівняльного аналізу демографічних процесів і структур в міжпоселенському розрізі.

Мета вивчення дисципліни – ознайомлення з актуальними тенденціями розвитку демографічної урбаністики, отримання навичок роботи з інформацією, що стосується урбаністичної та соціально-демографічної ситуації в Україні і світі, розвиток вмінь щодо аналізу динаміки демографічних процесів та соціально-демографічного складу населення різних типів поселень у взаємозв'язку з факторами, які на них впливають.

Завдання вивчення дисципліни

- з'ясування закономірностей еволюції розміщення населення та місця і ролі демографічної динаміки у процесах глобалізації;
- освоєння методів соціально-демографічного аналізу поселенської мережі, аналіз методичного та інформаційного забезпечення досліджень у цій царині;
- розширення професійних умінь щодо порівняльного аналізу даних, які стосуються відтворення населення різних типів міст (та інших типів поселень), а також оцінки його взаємозв'язків із соціально-економічними процесами.

У результаті навчання студенти мають

ЗНАТИ:

- основні теоретико-методичні засади дослідження поселенської мережі у соціально-демографічному вимірі;
- сучасну соціально-демографічну специфіку різних поселенських структур та основні фактори, що її формують;
- основні методи та підходи до аналізу демографічних процесів і структур у міжпоселенському розрізі.

ВМІТИ:

- використовувати теоретичні знання у практиці соціальних досліджень поселенської мережі, зокрема сучасних урбанізованих поселень, а також аналізу процесів глобалізації в їх соціально-демографічному вимірі;
- працювати із соціальною, демографічною та економічною статистикою, що стосується соціально-демографічної й урбаністичної ситуації в Україні та інших країнах;
- застосовувати методи соціально-демографічного аналізу до діагностики проблем відтворення населення міських поселень, оцінки й прогнозування їх соціальних наслідків, а також до вирішення прикладних завдань планування поселенської мережі.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЬКИХ СПІЛЬНОТ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор – Марченко Алла Михайлівна, канд. соціол. наук, кафедра методології та методів соціологічних досліджень

D. Семестр – 6

E. Кількість кредитів – 4

F. Опис дисципліни

Короткий опис дисципліни.

Дисципліна має методичне спрямування та передбачає розгляд різноманітного кола проблем, пов'язаних із вивченням міських спільнот. Курс спрямований на оволодіння студентами знань і практичних вмінь, необхідних для реалізації соціологічного підходу до аналізу урбанізму як міського способу життя, міських об'єднань та ініціатив.

Мета вивчення дисципліни – отримання студентами знань та навичок роботи з методами дослідження міських спільнот, а також розвиток аналітичних вмінь щодо доцільності використання та пізнавальних можливостей кожного з методів.

Завдання вивчення дисципліни

- з'ясування еволюції соціологічних підходів до вивчення міських спільнот та урбанізму,
- аналіз ролі спільнот та місцевого управління у міських процесах,
- виявлення пізнавальних можливостей досліджень міських спільнот,
- загальна характеристика методичного забезпечення досліджень міських спільнот,
- розгляд та критична оцінка окремих методів і підходів до досліджень міських спільнот.

Результати навчання

ЗНАТИ:

- основні теоретико-методологічні засади вивчення міських спільнот,
- різні напрями аналізу соціологічного вивчення міських спільнот,
- основні методи та підходи до досліджень міських спільнот (етнографічний метод, кейс-стаді, візуальні та порівняльні дослідження),

ВМІТИ:

- використати теоретичні знання в практиці соціологічного дослідження сучасних урбанізованих поселень,
- застосовувати методи соціологічного аналізу до вирішення проблем міських поселень,
- аналізувати різні міські спільноти з т.з. вирішення прикладних завдань міського планування

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор – Брайчевський Юліан Сергійович, канд. геогр. наук, географічний факультет

D. Семестр – 7

E. Кількість кредитів – 4

F. Опис дисципліни

1. *Короткий опис дисципліни.* Виходячи з наголосу на ідіосинкратичному характері соціального життя у кожному конкретному географічному місці, піддаються критичному аналізу тези щодо універсальності суспільного розвитку та державоцентричний підхід до просторового структурування світу. Пропонується огляд альтернативних (по відношенню до модерністських нації та держави) одиниць соціального аналізу (етноси, цивілізації, соціальні класи, гендерні групи, місцеві громади тощо), а також використання географічного масштабу як аналітичного інструменту.

2. *Мета вивчення дисципліни:* Дисципліна спрямована на формування у студентів географічного способу мислення, опанування категорій географічного простору і географічного середовища, а також їх можливих інтерпретацій у контексті соціологічної проблематики, ознайомлення з базовими засадами географічного аналізу соціальних систем і процесів.

3. *Задачі вивчення дисципліни*

- Ознайомлення студентів з предметним полем та проблематикою суспільної географії
- Засвоєння принципів аналізу географічних місць як комплексного середовища соціальних, економічних та політичних процесів
- Опанування методики просторового аналізу, у т.ч. й із застосування елементів картографічного моделювання

9. *Можливості застосування отриманих навичок, знань, здібностей у майбутньому навчанні чи роботі:* Спираючись на розуміння взаємообумовленості різних аспектів соціального життя у межах конкретно взятого географічного місця (території), а також залежності соціального розвитку від інтегрального географічного середовища, дисципліна сприятиме формуванню у студентів комплексного просторового мислення, що дозволить легше орієнтуватися у міждисциплінарній проблематиці, особливо прикладного спрямування, а також сприятиме формуванню навичок критичного географічного аналізу соціальних процесів виходячи з альтернативних, по відношенню до модерністських теорій, уявлень про просторове та соціальне структурування людських спільнот.

10. *Результати навчання*

Студент **знатиме:**

- Базові засади і принципи географічного аналізу соціальних систем і процесів
- Вітчизняні та зарубіжні концепції суспільної географії (від географічного детермінізму до постмодерних теорій);
- Можливості застосування елементів географічного аналізу у соціологічних дослідженнях

вмітиме:

- Аналізувати вплив комплексного географічного середовища на соціальні системи і пояснювати їх ідіосинкратичні особливості;
- Використовувати географічний масштаб як аналітичний інструмент;
- Використовувати методи картографічного моделювання і візуалізації соціологічних даних, у т.ч. з використанням спеціалізованого програмного забезпечення (MapInfo, Surfer).

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни СОЦІОКУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор –Малес Людмила Володимирівна, д-р. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології

D. Семестр, в якому буде читатися курс 7

E. Кількість кредитів 4

F. Опис дисципліни

Дисципліна “Соціокультурні дослідження публічного простору” вводить до фахового опанування проблематику публічного простору, його генези, специфіки порівняно із приватним простором, організації у сучасному місті. Окрім опори на класичні соціологічні праці, досягнення урбаністики, використовується методологія соціокультурного аналізу для повноти соціологічного опрацювання публічного простору.

Мета. Використовуючи евристичні можливості соціокультурного аналізу розширити на публічний простір міст горизонт соціологічних компетенцій студентства.

Завдання. Опанувати понятійним апаратом, теоріями публічного простору.

Ознайомитися із актуальними проблемами функціонування публічного простору в посткомуністичному суспільстві.

Навчитися критично аналізувати соціокультурну специфіку публічного простору, наслідки його соціального конструювання, діагностувати ступінь відкритості та доступності публічного простору, виявляти просторову дискримінацію, інтерсекційність, сегрегацію, геттоїзацію тощо.

Можливості застосування. Знання соціологічних підходів та суміжних дисциплін до публічного простору поглиблює володіння історією та теорією соціології, а розуміння специфіки публічного простору робить бачення суспільства комплекснішим. Навички застосування як загальних, так і специфічних прийомів аналізу публічного простору застосовне в експертній, управлінській, діагностичній, дослідницькій діяльності з метою оптимізації конкретних соціальних та комерційних проєктів, функціонування самого публічного простору і суспільства в цілому.

Результати навчання

- Знання ознак публічного простору, його місця та функції в структурі урбанізованих суспільств як важливого компоненту міського середовища, всього сучасного урбанізованого та глобалізованого суспільства і світу.
- Уміння застосовувати набутки класичного доробку соціології, урбаністичних студій, сучасних дискусій до ідентифікації та аналізу проблем і специфіки публічного простору.
- Орієнтуватися в актуальних проблемах пов'язаних із функціонуванням публічного простору. Чутливість до питання „просторової несправедливості”.
- Вміння застосовувати теоретичні підходи та методологію аналізу до діагностики та вирішення проблем публічного простору українського суспільства.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

A. Назва дисципліни ПОСТМОДЕРНІ ТЕОРІЇ НОВОЇ МОБІЛЬНОСТІ

B. Назва спеціалізації Соціологія урбанізації та глобалізації

C. Лектор – Соболевська Марина Олександрівна, д-р. соціол. наук, кафедра теорії та історії соціології

D. Семестр – 8

E. Кількість кредитів – 4

F. Опис дисципліни

3. *Короткий опис дисципліни.* Дисципліна спрямована на формування професійної свідомості майбутніх соціологів в напрямку розширення їх уявлень та поглиблення їх знання про проблеми сучасних соціальних переміщень ("нових мобільностей") не лише в практиках буденного життя, але й їх теоретичного відображення і концептуального пояснення у постмодерних соціологічних теоріях.

2. *Мета вивчення дисципліни* - сформувати й поглибити знання студентів про сучасний стан розвитку соціологічних досліджень та теорії нової мобільності, ознайомити їх із актуальними тенденціями розвитку соціології, отримати навички здійснення теоретичного аналізу існуючих дослідницьких підходів та пошуку можливих шляхів розв'язання практичних соціальних проблем.

3. *Задачі вивчення дисципліни*

- визначитись у предметному полі сучасної постмодерної соціологічної теорії;
- опанувати категоріальний апарат для опису проявів "нової мобільності";
- освоїти способи та методи дослідження й аналізу нових просторових переміщень.

11. *Можливості застосування отриманих навичок, знань, здібностей у майбутньому навчанні чи роботі:* Окрім розвитку і напрацювання базових навичок роботи – критики першоджерел, виявлення і формулювання проблемного поля дослідження, встановлення принципів логічних характеристик теоретико-соціологічного знання в аспекті вивчення новітніх соціальних переміщень, опанування знань з даної дисципліни сприятиме розумінню студентами принципів і напрямків розвитку сучасного соціологічного теоретизування, а також застосуванню базових теоретичних принципів і концептів у описі й аналізі соціальних явищ та процесів, що дозволить в майбутньому вирішувати практичні завдання управління соціальними процесами.

12. Результати навчання

Студент **знатиме:**

- основні теоретичні концепції, що експлікують поняття нових мобільностей, роль і значення метафор в соціології, а також сутність сучасних соціопросторових практик мобільності та їх соціальне значення,
- поняття нові мобільності, глобальні мережі й потоки, їх просторова організація,
- перспективи застосування теорій нових мобільностей в практиці функціонування глобального громадянського суспільства;

вмітиме:

- працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела;
- публічно виступати та аргументовано викладати та захищати власну позицію;
- використовувати методи аналізу, порівняння та оцінки методологічної спроможності різних концепцій мобільності.